

Nr 114.

Utlåtande i anledning av väckt motion om byggande av en fiskehamn vid Örnahusen. (4:e avd.)

I en inom första kammaren av herr *William Ohlsson* väckt motion (I: 1) har hemställts, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning angående en fiskehamnsanläggning vid Örnahusen samt att för riksdagen framläggas det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för nämnda yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen ha, efter därom i vederbörlig ordning framställd begäran, yttranden avgivits av *lantbruksstyrelsen* samt *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, vilka yttranden såsom bilagor fogats härvid (*Bilaga A* och *B*).

Av de avgivna yttrandena framgår, att kusten vid Örnahusen är långgrund och oskyddad och saknar naturliga gynnsamma förutsättningar för hamnbyggnader. Tidigare av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen verkställda undersökningar i samband med upprättande av förslag till fiskehamn vid Norrekås strax norr om Örnahusen ha sålunda givit föga uppmuntrande resultat. Utskottet vill i likhet med lantbruksstyrelsen ifrågasätta, huruvida icke en lämpligare lösning skulle vara att ordna en vägförbindelse mellan Örnahusen och Skillinge, där fullgod hamn nu finnes. Utskottet.

Lantbruksstyrelsen har icke velat motsätta sig en sådan utredning som motionären avser, men har ansett det vara skäl att avvakta de förslag 1944 års fiskehamnsutredning kan komma att framlägga, innan denna utredning igångsättes. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen åter har framhållit att möjligheter föreligga för vederbörande intressenter att på ansökan därom hos styrelsen genom styrelsens försorg få upprättat förslag till fiskehamnsanläggning på av intressenterna anvisad plats. Utskottet finner en dylik lösning lämplig och vill för sin del förorda att en utredning — jämväl avseende vägprojektet — kommer till stånd inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, därest intressenterna framställa önskan härom.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionen I:1 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 maj 1947.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 112.

Kungl. Lantbruksstyrelsen.

Bilaga A.

Till Riksdagens statsutskott.

Genom beslut den 20 februari 1947 har Kungl. Maj:t anbefallt Kungl. Lantbruksstyrelsen att till Eder avgiva yttrande över en inom riksdagen väckt motion I:1 angående utredning rörande byggande av en fiskehamn vid Örnahusen i Kristianstads län.

Med anledning härav får Lantbruksstyrelsen anföra följande.

Örnahusens fiskeläge är beläget på Skånes östra kust söder om Skillinge municipalsamhälle. På platsen för fiskeläget är kusten långgrund samt helt öppen och oskyddad. I Skillinge finnes en förhållandevis god fiskehamn, som byggts med bidrag av statsmedel. Bebyggelsen i Örnahusen är ganska utsträckt. Från den sydligaste delen av fiskeläget är det fågelvägen omkring tre kilometer till Skillinge men från norra delen av fiskeläget endast omkring hälften så långt. Mätta efter de nu befintliga vägarna mellan fiskeläget och Skillinge bliva emellertid avstånden mellan de två platserna betydligt längre.

Att döma av primäruppgifterna till den officiella fiskeristatistiken har fisket vid Örnahusen under de senare åren undergått en ganska betydande utveckling. Enligt nämnda uppgifter funnos i detta fiskeläge år 1938 13 yrkes- och 21 binäringsfiskare med 3 däckade och 1 öppen motorbåt samt 24 mindre båtar utan motor. Motsvarande uppgifter för år 1945 upptaga 20 yrkes- och 22 binäringsfiskare, 7 däckade och 1 öppen motorbåt samt 15 öppna båtar utan motor. Fångstens mängd och värde var år 1938 omkring 61 400 kilogram och 45 300 kronor samt år 1945 omkring 197 700 kilogram och 216 000 kronor. Till denna utveckling, som mer eller mindre kraftigt gjort sig gällande även i andra fiskelägen, ha givitvis de gynnsamma konjunkturerna för fisket under krisåren bidragit.

Det viktigaste fisket vid Örnahusen har sedan gammalt varit ålfisket, vilket numera huvudsakligen bedrivs med hommor och bottengarn. Fångstvärdet av ålfisket utgjorde år 1938 omkring 35 000 kronor och år 1945 omkring 83 300 kronor. Värdet av ålfångsten utgjorde det förstnämnda året ej mindre än 77 procent av hela fiskfångstens värde. År 1945 hade motsvarande procenttal sjunkit till omkring 40 procent. Till en del beror detta på att priset å ål under kriget steg mindre än priset å andra fiskar såsom sill och torsk. Av vikt är även sillfisket med garn. Detta fiske uppvisade år 1938 ett fångstvärde av omkring 9 000 kronor. Motsvarande värde hade år 1945 stigit till 67 300 kronor. Under de senare åren har ett annat fiske, nämligen trålfisket, fått allt större betydelse vid Skånes ostkust, och detta fiske har tydligen också visat en förhållandevis kraftig utveckling vid Örnahusen. Trålfisket, vid vilket framför allt torsk och flatfisk men även sill erhålles, synes ha börjat här först efter år 1938. År 1945 betecknas emellertid av de 7 däckade båtar, som då funnos här, 3 som trålbåtar, och fångstvärdet vid detta fiske utgjorde sistnämnda år ej mindre än omkring 65 400 kronor och var alltså nästan lika högt som sillfiskets fångstvärde. Åren 1942 och 1943 var för övrigt värdet av trålfiskets fångster större än sillfiskets och under år 1942 till och med större än ålfiskets. Från Örnahusen bedrivs även en del torskfiske med rev och även något nätfiske efter skrubba m. m. Dessa fisken äro dock av mindre vikt.

Så vitt nu kan bedömas, torde man kunna räkna med att ålfisket vid Örnahusen kommer att bibehållas ungefär vid sin nuvarande omfattning. Det kommer alltså troligen även i framtiden att spela en viktig roll härstädes. Alldeles bortsett från hur hamnfrågan kommer att ordnas, torde man vidare med ledning av erfarenheten från andra håll kunna antaga, att sillfisket med garn kommer att stagnera eller gå tillbaka i denna trakt, under det att trålfisket kommer att utvecklas vidare.

För de små båtar, som användas vid ålfisket, är särskild hamn mindre behöflig. Av vad nyss anförts framgår därför, att man vid bedömande av det framtida behovet av hamn vid Örnahusen i främsta rummet bör taga hänsyn till trålfisket. Förutsättning för att detta fiske skall kunna utveckla sig är nämligen, att en tillräckligt djup och skyddad hamn står till förfogande för de stora och dyrbara båtar, som måste användas vid dylikt fiske.

Som förut anförts, är kusten vid Örnahusen långgrund och oskyddad och erbjuder därför föga gynnsamma naturliga förutsättningar för hamnbyggnader. De undersökningar, som genom kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg utförts för uppgörande av plan och kostnadsberäkning för en fiskehamn därstädes, ha också, enligt vad Lantbruksstyrelsen under hand erfarit, givit ett föga uppmuntrande resultat. Särskilt för anläggning av en så stor och djup hamn, som erfordras för trålbåtar, torde förhållandena på platsen vara ganska ogynnsamma. Med hänsyn till det korta avståndet till Skillinge, där de i Örnahusen hemmahörande motorbåtarna redan nu vanligen förtöjas, torde det också kunna ifrågasättas, om det kan anses tillräckligt att lägga ned betydande belopp av allmänna medel i en fiskehamn i Örnahusen, särskilt som man med erfarenheten från andra fiskehamnsbyggen vid Skånes öppna kust kan befara, att hamnen skulle bli dyrbar att underhålla.

Som skäl för hamnanläggning i Örnahusen, trots att hamn redan finnes i Skillinge, har anförts, att under nuvarande förhållanden vägen till Skillinge är alldeles för lång, vilket särskilt är kännbart under sillfisket med garn, då de medlemmar av fiskarens familjer, som ej äro med ute på själva fisket, bruka hjälpa till att taga loss sillen ur garnen, då båtarna komma i hamn. Denna olägenhet skulle emellertid betydligt minskas, om en ny och mera direkt väg anlades mellan Örnahusen och Skillinge. Ett dylikt företag kan knappast vara förenat med oöverbärliga kostnader. Därtill kommer att om, som är att vänta, trålfisket allt mer vinner terräng på sillfiskets bekostnad, det ej spelar någon större roll, om hamnen, där båtarna förtöjas, ligger på måttligt avstånd från fiskarens bostäder, enär vid detta fiske hjälp ej påfordras från de hemmavarande familjemedlemmarnas sida och fiskarena själva mycket väl kunna övernatta i båtarna, om de ej varje dag vilja besöka sina hem.

Lantbruksstyrelsen vill icke motsätta sig en sådan utredning som ifrågasvarande motion avser. Det torde emellertid böra erinras därom, att 1944 års fiskehamnsutredning fått i uppdrag att uppgöra plan för fiskehamnsbyggena i riket. Det synes därför vara skäl att först avvakta de förslag nämnda utredning kan komma att framlägga, innan nu ifrågasvarande utredning igångsättes. Stockholm den 5 mars 1947.

H. SYLWAN

CHR. HESSLE.

Kungl. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Bilaga B.

Till Riksdagens statsutskott.

Genom remiss den 20 februari 1947 har Kungl. Maj:t anmodat Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att avgiva yttrande över en av riksdagsman William Ohlsson i riksdagens första kammare väckt motion angående byggande av en fiskehamn vid Örnahusen i Kristianstads län.

Med anledning härav får Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddela följande.

Redan år 1937 verkställdes genom Styrelsens försorg undersökningar för anläggande av en fiskehamn vid Örnahusen. På basis av dessa undersökningar upprättades ett förslag till hamn vid »Norrekås» beläget ca 2 km söder om Skillinge. På uppdrag av 1944 års fiskehamnsutredning har genom Styrelsens försorg uppgjorts ett nytt förslag till anläggning vid Örnahusen, daterat den 20 december 1945. Sistnämnda förslag omfattar en ca 100 m lång och 4 m bred brygga belägen vinkelrätt mot land. Kostnaderna för anläggningens utförande hava beräknats till sammanlagt 110 000 kronor. Även denna brygga är avsedd att förläggas vid »Norrekås». Enligt vad Styrelsen under hand inhämtat från 1944 års fiskehamnsutredning har utredningen emellertid icke för avsikt att i sitt betänkande förorda utförandet av ifrågasatt anläggning.

Såvitt Styrelsen kan bedöma är den av motionären ifrågasatta platsen för en eventuell fiskehamn belägen vid »Söderkås» ca 1 km söder om »Norrekås». I samband med förenämnda år 1937 företagna undersökningar vid »Norrekås» utfördes även preliminära sådana vid »Söderkås». Beträffande denna plats meddelade vederbörande undersökningsförrättare att: »Söderkås ligger mest centralt på den avsedda kuststräckan, men endast några hundra meter från Rista Örn, varför faran för tillsandning på denna plats är stor. Förekomsten av sandbank på större djup kunde även konstateras. Dessutom hejdades den åt S. V. vandrande tången vid Rista Örn och när den mäktiga avlagringen förruttnar, blir vattnet förorenat och mindre lämpat för lagring av fisk. Utanför Söderkås är fisket gott, vilket medfört att priserna på strandtomterna stigit. Bukten mynnar trattformigt ut i havet och något naturligt skydd finnes ej, varför anläggandet av en hamn här komme att bli alltför dyrbart för det avsedda ändamålet.»

Till följd härav har något förslag till hamnanläggning på denna plats icke utarbetats.

Med anledning av föreliggande motion har emellertid Styrelsen genom riksdagsman Ohlsson meddelat vederbörande intressenter att, därest ansökan om upprättande av förslag till fiskehamnsanläggning vid av motionären angiven plats ingives till Styrelsen, kommer Styrelsen att låta upprätta sådant förslag, varvid intressenterna jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser skola bidra med 10 % av kostnaderna för utförande av erforderliga undersökningar och upprättande av förslag.

Stockholm den 20 mars 1947.

KUNGL. VÄG- OCH VATTENBYGGNADSSTYRELSEN

NILS BOLINDER

SVEN STENBERG.